

Strategische agenda Veiligheidsberaad

september 2018

Preambule

Op basis van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bestaat het Veiligheidsberaad uit de voorzitters van de veiligheidsregio's. De minister van Justitie en Veiligheid (JenV) voert periodiek overleg met het Veiligheidsberaad (Wvr art 38). Daarmee is het Veiligheidsberaad hét bestuurlijk platform van de 25 voorzitters van de veiligheidsregio's. In totaal vergadert het Veiligheidsberaad vier keer per jaar, waarvan twee keer met de minister.

Het Veiligheidsberaad voert bestuurlijk overleg en neemt standpunten in namens de 25 veiligheidsregio's om zo de effectiviteit en samenwerking in de veiligheidsregio's te vergroten en te bevorderen. Het bevorderen van de samenwerking tussen veiligheidsregio's en landelijke bestuurlijke afstemming betreft verschillende thema's zoals brandweer, geneeskundige hulpverlening, meldkamers, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Ook draagt het Veiligheidsberaad zorg voor de inrichting van een uniforme informatie- en communicatievoorziening voor de veiligheidsregio's. Binnen deze samenwerking blijft er ruimte voor de regionale autonomie van de veiligheidsregio's.

Het Veiligheidsberaad heeft de gezamenlijke prioriteiten van de veiligheidsregio's vastgesteld. Deze zijn weergegeven in deze Strategische agenda Veiligheidsberaad en vormen de leidraad voor het overleg tussen het Veiligheidsberaad en de minister. De thema's in de strategische agenda zijn aangedragen door veiligheidsregio's.

De Strategische agenda Veiligheidsberaad is dynamisch en bestaat uit vier thema's:

- Taak- en rolopvatting veiligheidsregio's in relatie tot evaluatie Wvr;
- Kansen en bedreigingen van de informatie- en datagestuurde maatschappij
- Gezamenlijke aanpak bij ongekende crises
- Vrijwilligheid

Voor ieder thema is een bestuurlijke trekker uit het Veiligheidsberaad aangewezen. In dit document is per thema weergegeven wat het thema inhoud.

Thema 1: Taak- en rol opvatting veiligheidsregio's in relatie tot evaluatie Wvr

In de afgelopen tien jaar heeft de veiligheidsregio zich ontwikkeld tot een relevant regionaal, multidisciplinair veiligheidsplatform met taken en rollen in het signaleren van fysieke en maatschappelijke risico's en het voorkomen en bestrijden van rampen en crises. Het veiligheidsdomein verandert echter voortdurend door technologische, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Veiligheidsregio's dienen te anticiperen op deze ontwikkelingen om ook in een veranderende wereld rampen en crisis effectief te kunnen bestrijden. Een relevante vraag die zich hierbij aandient, is onder andere of regio's zich enkel blijven richten op fysieke veiligheid of zich ook meer dienen te richten op sociale veiligheid en meer hybride veiligheidsvraagstukken. Is de primaire rol van de veiligheidsregio het organiseren van operationele slagkracht of dient de netwerk-, sturings- en informatiefunctie van de regio centraal te staan? En hoe verhoudt zich dit vervolgens tot de kolommen brandweer, GHOR en bevolkingszorg en onze landelijke partners?

Ook vraagt de samenleving om meer transparantie en inzicht in de prestaties van veiligheidsregio's. De samenleving wil weten welke activiteiten de veiligheidsregio onderneemt om de veiligheid te borgen en hoe dit wordt georganiseerd. Ook de kwaliteit van democratische controle op regionaal en nationaal niveau vraagt aandacht.

In het verlengde van deze ontwikkelingen rijst de vraag in hoeverre de huidige Wet veiligheidsregio's (Wvr) voldoende ruimte en instrumenten biedt om de wijze waarop de veiligheidsregio met deze ontwikkelingen omgaat te faciliteren. Is de Wvr nog voldoende actueel of moet de wet worden aangepast om de slagkracht van de veiligheidsregio in de toekomst te borgen? En biedt de huidige wet ook voldoende ruimte voor de doorontwikkeling van de brandweer, GHOR en bevolkingszorg?

In 2019 vindt de evaluatie van de Wvr plaats. Dit is een ideale kans om, vanuit de geschetste ontwikkelingen, te verkennen welke opvatting het Veiligheidsberaad heeft over de veiligheidsregio van de toekomst en of in de huidige wet omissies of knelpunten worden ervaren die verbetering behoeven. In aanvulling hierop is het van belang om te verkennen in hoeverre de ambities van de minister van JenV hierop aansluiten en welke opvattingen hierover leven bij de managementraden¹ en landelijke samenwerkingspartners.

Uitwerking

Dit thema wordt uitgewerkt in twee deelthema's: voorbereiding evaluatie Wet veiligheidsregio's en presterend vermogen veiligheidsregio's.

Deelthema 1: Voorbereiding evaluatie Wet veiligheidsregio

Voor de voorbereiding op de evaluatie van de Wvr in 2019 is ambtelijk door het Multidisciplinair Adviesorgaan (MDA) een integraal proces ingericht, waarin balans is aangebracht tussen afstemming met alle kolommen enerzijds en eigenstandige ruimte voor een kolom om opvattingen over het verbeteren van de wet en het stelsel separaat kenbaar te maken anderzijds.

Voor de afstemming tussen de kolommen is een integrale werkgroep ingericht. Deze richt zich op de multidisciplinaire vraagstukken in relatie tot de wetsevaluatie. Dit betreft onderwerpen die het functioneren van de veiligheidsregio's moeten bevorderen en die in het licht van maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen relevant zijn.

Het MDA verwerkt de resultaten van de integrale werkgroep en de inbreng van de afzonderlijke disciplines tot een integraal advies. Het MDA verkent relevante thema's en vraagstukken die

---

¹ Raad van Directeuren Veiligheidsregio's, Raad van Brandweercommandanten, Landelijk Netwerk Bevolkingszorg, Raad van Directeuren Publieke Gezondheid

van belang zijn voor de professie in het kader van de wetsevaluatie en adviseert de bestuurlijk portefeuillehouder in deze. Aan de hand daarvan legt de bestuurlijk portefeuillehouder het Veiligheidsberaad de bestuurlijke issues voor, die van belang zijn om bij de evaluatie van de Wvr te worden betrokken.

Bestuurlijk portefeuillehouder(s)

- > Pieter Broertjes, voorzitter veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- > Onno Hoes, voorzitter veiligheidsregio Kennemerland
- > Marco Out, voorzitter veiligheidsregio Drenthe

Deelthema 2: Presterend vermogen

In de Wvr (art. 23) staat dat het bestuur van de veiligheidsregio een kwaliteitszorgsysteem moet hanteren. Veiligheidsregio's hebben hiervoor ieder een eigen systeem, dat passend is binnen de omgevingscontext en organisatievorm van de betreffende regio. Daarnaast is in de Wvr (art. 56) opgenomen dat het bestuur van de veiligheidsregio zorg draagt voor een kostenevaluatie en dat deze wordt vergeleken met andere veiligheidsregio's. Om tot een dergelijke vergelijking te komen, zijn eenduidige landelijke definities noodzakelijk.

Vanuit het Veiligheidsberaad, het ministerie van JenV en de Tweede Kamer is een bredere behoefte geuit aan inzicht in het presterend vermogen van de veiligheidsregio's dan het in de wet genoemde wettelijke inzicht in de kosten en de visitaties. Deze behoefte ligt met name bij thema's waarvan de invulling nog niet in regelgeving is vastgelegd, omdat de wetgever nog geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid hiervoor nadere regels te stellen.

Om tegemoet te komen aan de wensen van het Veiligheidsberaad, het ministerie en de Tweede Kamer en tegelijkertijd recht te doen aan de autonome positie van de veiligheidsregio's, kan er gekozen worden voor een meer kwalitatieve benadering van presterend vermogen, waarbij het met en van elkaar leren centraal staat. Een voorbeeld hiervan dat al enige jaren wordt toegepast is het visiteren van veiligheidsregio's.

In het kader hiervan wordt jaarlijks het presterend vermogen van de regio's op twee door het Veiligheidsberaad aangegeven onderwerpen, uitgewerkt. De uitwerking vindt plaats volgens een kwalitatieve benadering, waarbij leren het uitgangspunt is. Het presterend vermogen in brede zin uitwerken en, waar nodig, in wetgeving verankeren vraagt tijd en zorgvuldigheid. Met deze benadering kan op een praktische manier reeds invulling worden gegeven aan het presterend vermogen, naast de al verplichte rapportages.

Bestuurlijk portefeuillehouder(s)

- > Hubert Bruls, voorzitter veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Thema 2: Kansen en bedreigingen van de informatie- en data-gestuurde maatschappij

De technologische ontwikkelingen volgen elkaar in onverminderd tempo op en de maatschappij is in toenemende mate afhankelijk van informatie en digitale systemen. Verschillende van deze ontwikkelingen leiden tot kansen voor de veiligheidsregio's. Business intelligence en big data-analyses leveren bijvoorbeeld steeds vroeger en nauwkeuriger inzicht in risico's en dreigingen, maken kwetsbaarheden zichtbaar, vergroten de kans van veiligheidsregio's om (burger)hulp te

mobiliseren en kunnen een veilige inzet van hulpverleners en voertuigen faciliteren. Om die kansen te kunnen verzilveren moeten de regio's nog een stap maken in het duiden van de beschikbare data en het omvormen tot kwalitatief hoogstaande, toepasbare informatie. Met de ontwikkeling van regionale Veiligheidsinformatiecentra (VIC's) in een aantal regio's en het landelijke Kenniscentrum data-analyse veiligheidsregio's van het IFV wordt hier invulling aan gegeven. Het verbinden, duiden, analyseren en beschikbaar maken van data leidt tot inzichten die bestuurlijk en operationeel kunnen worden benut voor strategie en besluitvorming. Van belang hierbij is om op te merken dat het gebruik van data en informatie om te komen tot een veilige maatschappij niet enkel een technologische inspanning vergt, het vraagt om een andere manier van werken en verscherpte aandacht van veiligheidsregio's voor privacy, ethiek en veiligheid van informatie.

De beschikbaarheid van informatie biedt kansen, maar maakt regio's aan de andere kant ook kwetsbaar. Gerichte (digitale) aanvallen kunnen een versturende of zelfs ontwrichtende (fysieke) uitwerking hebben in de maatschappij of voor het optreden van hulpdiensten. In aanvulling daarop kunnen dergelijke verstoringen bovendien negatieve effecten hebben op het vertrouwen van de burger in de hulpverlening (en het gezag). Vanuit deze achtergrond rijst de vraag in hoeverre de veiligheidsregio's zijn voorbereid op deze risico's, welke rol en welke verantwoordelijkheden veiligheidsregio's hebben in de gevolgbestrijding van digitale verstoringen en op welke wijze regio's zich hier het beste op kunnen voorbereiden.

Bestuurlijk portefeuillehouder(s)

> Franc Weerwind, voorzitter veiligheidsregio Flevoland

Thema 3: Gezamenlijke aanpak bij ongekennde crises

De samenleving wordt complexer en in toenemende mate geconfronteerd met nieuwe crisistypen. De verandering van het klimaat en de energietransitie zijn voorbeelden van veranderingen die een nieuw type crisis met zich mee kunnen brengen. Nieuwe crises beperken zich niet alleen op het domein van de fysieke, sociale en digitale veiligheid, maar kunnen zich ook voordoen op het snijvlak daartussen. Voorbeelden hiervan zijn crises op het terrein van de volksgezondheid, zoals bijvoorbeeld de uitbraak van epidemieën of pandemieën of het uitvallen van delen van de vitale infrastructuur. Wat vaststaat is dat nieuwe crises snel het regionale overstijgen en zich zelfs niet beperken tot landsgrenzen. Ongeacht hoe de crises zich manifesteert, het doet een groot beroep op het samenwerkingsvermogen van hulpdiensten, bedrijven en burgers.

Hoewel de oorzaak en het directe gevolg van nieuwe crises nu nog niet bekend zijn, zijn de verwachte effecten dat wel, namelijk ontwrichtend voor de samenleving. Hoe bereiden we ons op die effecten voor, welke vorm van nazorg is hiervoor nodig en hoe gaan we weer zo snel mogelijk terug naar de situatie van voor de crisis? Het stimuleren en versterken van de maatschappelijke weerbaarheid moet daar een belangrijke bijdrage aan leveren, maar wat is daarvoor de meest effectieve manier?

Vaststaat dat de voorbereiding op dergelijke nieuwe crises om samenwerking vraagt met bestaande en nieuwe crisispartners, zowel binnen als buiten de grenzen van onze regio of land. Het vraagt ook om toegang tot internationale kennis en expertise voor duurzame versterking van de professie crisisbeheersing. Vragen die hierbij spelen zijn hoe verhoudt de ontwikkeling van één robuuste, gezamenlijke crisisaanpak zich tot de autonomie van de regio's? Hoe stemmen we sturing en coördinatie tussen Rijk en regio's af bij bovenregionale crises en wie neemt daartoe het initiatief? Wat zijn de bestuurlijke uitgangspunten om deze ontwikkelingen

verder vorm te geven?

Bestuurlijk portefeuillehouder(s)

- > Theo Weterings, voorzitter veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- > Maarten Houben, veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Thema 4: Vrijwilligheid in multidisciplinair perspectief

De samenleving is aan het veranderen. Flexibilisering en individualisering hebben invloed in het vrijwilligerslandschap. Dit is ook merkbaar op het gebied van vrijwilligheid in het veiligheidsdomein. Vrijwilligheid is daarom ook een actueel thema, dat in brede zin aandacht verdient. Naast de aandacht voor brandweervrijwilligers, is dit ook relevant voor de politie en de zorgwereld. Ook kan hierbij gedacht worden aan (meer) burgerparticipatie. Maatschappelijke tendensen spelen bij dit thema een rol, zoals een flexibelere kijk op vrijwilligheid. Het vraagt daarmee om een uitwerking in brede zin, vanuit alle disciplines.

Bij de brandweer is dit momenteel met name een actueel onderwerp, omdat het thema vrijwilligheid onderdeel uitmaakt van het regeerakkoord van kabinet Rutte-III. Het huidige kabinet ervaart de urgentie om specifiek de inzet daarvan bij politie en brandweer te ondersteunen. Daarnaast maken ook de ontwikkelingen op het gebied van regelgeving en werkgeverschap die betrekking hebben op brandweervrijwilligers het thema actueel. Een programma vrijwilligheid wordt ontwikkeld om de komende jaren het brandweerstelsel robuust en toekomstbestendig te houden mét behoud van vrijwilligheid.

Bestuurlijk portefeuillehouder(s)

- > Marco Out, voorzitter veiligheidsregio Drenthe